

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.

Előfizetések és hirdetések helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethetők: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Korosztály P. kereskedésében
szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség, és kiadó-hivatal: belső-tordatca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorot 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitlár sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é. Félévre 6 ft. o. é. Évnegyedre 3 „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

Az előfizetés minden hó 1 és 15-ké-től megújítható.

A „Kolozsv. Közlöny“ szerkesztősége.

Helyzetünk.

Az ár ragad, vagy eltemet, de érintetlenül nem hagy senkit, s a kibén a honfiai kötelességeknél csak egy parányi él, nem nézheti érzéketlenül, egykedvűen a közéletünk terén megindult azon imposáns mozgalmat, mely mind egy végeztelben, hazánk boldogításában találkozik, bárha különböző utakon is. Az egyik a szellem fegyverét villogtatja, igyekszik életet eszmékkel, gyakorlati tervekkel tisztítani meg azon légtört, melynek bűzhődt atmoszférája megrottással fenyegeti állami és társadalmi életünk minden rétegét; a másik megszólal az eké szarva mellől, s egész életének szorgalmát ajánlja fel a haza oltárára, ebben találva fel a kivezető utat, szóval: minden ember azon van, hogy a tőle telhető, megtegye a szorongató helyzet enyhítésére.

Egy körülményt már is örömmel constálthatunk: a hol minden ember oly szent lelkesültséggel, oly elragadó buzgalommal csüng a haza sorsán, hol még kevésbé veszélyes pillanatokban is csak egy gondolat, egy érzet uralja a polgárok ezreit; hol nemes aggodalom szállja meg, mihelytnémi veszélyes felhők mutatkoznak a messzi láthatáron, s kitörő öröm a szabaduló ösvény láttára; hol a haza szent neve nem ész-fogalom, hanem a szív mély érzése, ott nem szabad egy perczig sem kétségbe esnünk, nem szabad, hogy hitünk, reményünk megingjon, mert az erős alapra a népek lelkiéletére van fektetve.

Vannak az állami életnek bizonyos eszményei, alapjai, melyeket látni, mindennapi mérleggel megmérni, s a már egyszer megindult áramlatnak határát előre megszabni nem lehet. Vannak államfenntartó erők, melyek elvont, láthatatlan körben mozognak, de a melyekben az emberbarát több bizalmat fektet, mint a külső eszközök összehalmozott anyagában.

Egy nemzet létejét, magasabb értelemben véve, egészen másutt kell keresnünk, mint a külső javak azon halmazában, melyeket materializmusra hajló korunk nagyon is megszokott egyfele mentő eszköznek tekinteni. Szívesen elismerjük a gépek és gépek óriási befolyását, az anyagi jólét eszközölésére; de van ezeknél hatalmasabb tényező is, a lelkesítő nemzeti érzület, a mint ezt a világtörténelem lapjai oly gyakran bizonyítják.

Nem akarunk a kor általános áramlatával szembe uszni; az események bizonyos logikai kényszerrel bírnak, a melytől eltagadni hiába való fáradság.

Fájdalmas dolog, hogy ma a nemzeteket, sokan a pénzes zacskó nagysága, szerint osztályozzák csupán, megfélelvezve a szellemi értékek látba vetéséről.

Nem kiesnyeljük az anyagi javak hatalmát, de az mely meggyőződésünk: ne adja jó végzetünk, hogy hazánk fiában amaz ideális javak összesege valaha megfogyatkozzék; mert főleg ez volt igazi fenntartó eleme államiségünknek, nemzetiségünknek a multban, s erre kell támaszkodnunk kíváltképpen a jövőben is, ha nemzeti létünket nem akarjuk fővényre építeni. Am üljön a nép pénzes zacskója mellett, elmerülve anyagi gyarapodása szemléletében; de ha ez a hazafiai érzelem, áldozatkészség rovására történék, nem sok vigaszt lenénk benne, mert az anyag szerföltti imádása már is iszonyú kinövéseket eszközölt állami és társadalmi életünk testén.

Egy nemzet anyagi gazdagságát meglehet mérni, de az a tűz, mely a honfi érzelmét éleszti, mely áldozatkészségre, csüggedni nem tudó kitarásra gyűjt, hatására nézve megmérhetlen. Rendes körülmények között észrevétlen szunyad, életfelt sem adva magáról, de ha egyszer a szorongató körülmények tetre szólítják, csak egy kötelmen ismer nem riadni vissza semmi áldozattól, mit a haza üdve, népe boldogsága megkíván.

A bécsi világiállítás.

Végre elérkeztünk vándorlásaink között a Práter falujához, ez érdekes telephez, mely sajátos csoportjaival rendkívül hálás anyagot nyújt különösen az ethnográfia kedvelőinek. — Különböző kedvencz kirándulása e falu a közkiállítás iparparlójában elfáradtának, kik ide szoktak menekülni szórakozás végett. Megvallom, midőn a faluba jöttem, egy, s nem éppen lényegtelen dologban, csalódva éreztem magam. Annnyit olvastam lapokban s tudósításokban e falu regényes erdőjéről, dus lombozatu fájáról, melyek mögött egy-egy parasztház állniuk, hogy legalább is azt gondoltam, a Práter e része vidékdek azzal, melyet multkor levelemben leírtam, s hol többek között az indiai wigwam, a stájer ház, s a zenepavillon épült. Nem találtam csak nagyon is megrikított növényzetet, melytől csak némileg tudtak kárpótolni a parasztházak előtt saját lakóik által ültetett csinos kertecskék. Csak némileg, mert a Bécsben most uralkodó ropant hőség mellett most mindenhová előbb kívánkozik, csak a nap hevének kifélt helyre nem, s megtörténik a legjobb szándékuakkal is, hogy a falu alig néhány házat megnézve, fáradtan és izzadságtól csorgó homlokkal alnek a falutól délre eső s igen olcsó osztrák majorságba, hol oly jól érzik magukat a hűsítő tej mellett, hogy a falut bennlakóival és nevezetesen egészén elfelejtik.

En tegnap (július 29-én) másodsor voltam a faluban, mert székely atyánkfát már másodnap látogattam meg, mikor a közkiállításba jöttem. Akkor épen ott találtam „László bácsi“t. Így nevezik már szelében a nagy számmal jövő magyarok ama középzős fiatal székelyt, ki sógorasszonyával a székely házban lakik. Tegnap csak az anyját találtam magányosan: Farkas László uram benn vagy inkább künn volt a városban. Székely rokonaink mindenkit a legnagyobb szívelyességgel fogadnak, nem oly mogorván, mint az atellenükben levő gaideli ház német-magyar lakói, s hiába, meglátszik a magyaron a magyar, nemcsak ebben, hanem más tekintetben is. Így például a nyírámegeyi gaideli házaspár azokban az órákban, mikor legtöbb látogató szokott megfordulni a faluban, betesz a kis piros pozsgás arozu fiukat a padlóra megerősített köteleken függő hintaszéru és teknőalakú bölcsőbe, pléhszelenecét adnak kezébe, abba néhány krajczárt tesznek, s aztán a gyerekekkel jó sokszor csörgtetik, hogy a látogatók figyelme a csörgő krajczárookra fordulván néhány érezdarabbal vagy ezüsttel szaporítsák a szelenecze tartalmát. Magyar ember az ilyesmire sokkal büszkébb. Igaz, hogy székely atyánkfiai nem is igen tehetnek, mert gyerek nincs a házban, hanem ha tehetnek, még akkor sem tennék fogaodom. Sokkal praktikusabb már a székely ház mellett levő szász szomszéd. Ez legajább „nyujt“, valamint a pénzért, még pedig jó erdélyi bort, melyet aztán nagy óvatossággal „Nach

Belieben“ megfizettet. Különböben forjünk vissza a székelyekhez.

„László“ bácsi elmondta nekem, hogy került ide Bécsbe. A magyar kormány a mult év vége felé kérdést intéztetett az erdélyi hatóságokhoz, többek között Marosvásárhelyt is találkoznék-e erdélyi ember, a ki a székely házat építtető hozzá illő szakértelemmel. S csakhamar találkozott is, egy igazi székely, Borsodi Demeter Lajos maros-vásárhelyi kereskedő személyében. Demeter kérdőzködött a vidéken, hogy lenne-e valaki a földműves székely nép közül hajlandó, ha lehet feleségestül az építendő házba bevonulni, s ott a közkiállítás egész tartama alatt lakni. Sok keresés után végre László bácsi vállalkozott erre Etéd vidékéről. „Há nem felesége sehogy sem akart vele menni abba a nagy német városba. Nehezebb esett a székely hitestársnak megválni férjétől a félévre, s ez hamarjában ágyát szőlította föl menjen vele, ki egy kis hozzászólás után föl is jött. Így népesedett meg a székely ház, s nem jártunk úgy, mint az egyenesen itellenében levő horvát parasztház, mely áll ugyan, de egy lélek sem található benne. Az ablakok és ajtók nyitvák, s a látogatók ki- s bejárnak a lakatlan szobákban.

A székely házat leírni falán megint meddő dolog lenne, mert saját lapunkban is írtunk már eleget róla. Mégis egy-két vonást a belső berendezéséből nem szeretnék mellőzni.

A jászolba telis-tele van mindenféle székely kézművel. Itt hatalmas östorszuják — melyek épen tegnap érkeztek meg frissen Etédől, — amott széles karimájú szalmakalapok és sípkákkal, melyekből egykettő el is kelt már. Mellesleg megjegyzem, hogy itt minden eladó, de úgy látszik, vevő nem igen akar akadni. Tulipános és rózsás tádák váltakoznak cifra társolyokkal és még cifraabb csutórákkal, mikre az idegenek nagy kíváncsisággal szoktak nézni, de nem birván a sült magyar székely párral, elégedetlenül szoktak távozni, mert nem tudták meg e furcsa eszköz rendeltetését. A falon az óra fölött Árpád bajszos alakja látható, ez aláírással: „Árpád, az magyarok kapitánya.“ Királyunk arczképe sem hiányzik. Külső szögön függ a „Székely hírlap“ legújabb száma, jelölül annak, hogy a székelyek irni és olvasni is tudnak nagyobb részt, míg Kálvin képe arról tanusodik, hogy itt kálomista székelyek laknak. Külnő hely illette a ház építőt, Borsodi Demeter Lajost, kinek arczképe a magyarok kapitánya alatt látható. Az ágyak magyar módon hatalmasan duzzadtak, s a párna s dűnyha befűjtik sem fért, mert egy-kettő a leg-czifrább — künn maradt.

Könyvben sines hiány, s a biblia ott van mindenekelőtt az asztalon, nem tudom hányadik századbeli magyar kiadásban. Künn pedig a ház udvarán magasztos már a kukorica szára, s a szél össze-üti őket, hogy csak úgy recsennek. Még a fölirást sem akarom említetlenül hagyni, mely a belépőket fogadja, s melyet a nem magyar látogatók hányszor próbáltak már meg sikertelenül végig olvasni, mert a ki a közkiállitást meglátogatja, mindenbe belekap, még a magyar szó elolvasásába is, mibe mindig beletörök a nyelve. Hangzik pedig e fölírás jó széke-lyesen, a cifra faragások közül: „Béke a belépőkre, áldás a kimenőkre. Isten segedelmeből építette ezt a házat Borsodi Demeter Lajos 1873-ba.“ Shogy örülnek a bennlakók, ha a csoporton jönők között egyegy magyar szólal meg. Rendesen ezen van a legmagasabb czilinder, mi a meglepetést még nagyobbá teszi. A többiek irigykedve hallgatják a magyar társalgást, s sajnálják, hogy bele nem vegyülhetnek. Megkísértik sokszor az idegen szóval, de nem boldogulnak vele, mert ezek a székelyek elég oszadaltos emberek s egy szót sem tudnak más nyelvből, csak a magyarból. Legeredetibbek azonban azon jelenetek, mikor a szász szomszéd vagy szomszédasz-szonyóján hozzájuk látogatóba. Jelekkel beszélnek egymás közt, s a hogy egy megértik egymást. A szász szomszéd már néhány szót megtanult magyarul is, így aztán csak elérnek valahogy, bár többnyire szóttalanul. Történetesen tanuja voltam ily érdekes jelenetnek, s igen komikus benyomást tett rám. A gaideli szomszédokkal azonban sehogy sem boldogulnak székelyeink; de mikor azoknak a német nyelvet más ember sem érti meg, kinek német az anyanyelve.

A székely házról, most veszem észre nagyon is sokat beszéltem a többiek rovására. Különböben arról

szokott az ember legtöbbet beszélni, mi legkedvesebb előtte, szolgáljon ez mentségül az e levelemben könnyen észrevehető aránytalanságoknak.

A szász ház, mely a székelytől kissé nyugotra van, fölig omeletes. Belül meglepő tisztaság, s nagyobb kényelmet találunk. Különböben a butorzat s a belső berendezés majdnem ugyanaz, mi a székelyeknél. A bennlakók három vannak, a férj felesége és kis gyermekük. Tegnap egy rokonukat is ott találtam, kit nemrég hoztattak el magukhoz, csinos arczu, takaros s már megtermett szász leány, kire sokan kaecintának. Harman vannak, mint már mondtam a gaidelik is, kiknek házuk kiyülről valamely tágasabbnak és szebbnek látszik, de belül nem nyujt csak sokkal kevesebb érdeklet. Érdekesebb mindenesetre visszagondolni arra, hogyan tarthatta magát fön e 7 vagy 8 faluból álló német telep és eredeiségében Nyírámegeye legtisztább szlavajku népesség közt. E falvak az ugynevezett „Naudörfer“ név alatt ismeretesek, s lakóik meg most is azon schwarzwaldi tájkijétesen beszélik Hermann nyelvet, melyet őseik hoztak be őt vagy hat századdal ezelőtt a magyar hazába. Érdekes volt előttem az is, hogy ha nem is nyelvre, de a külső typusra nézve föltűnőleg megközelíti mind a szász, mint a gaideli férfi azt, a mit magyar arcz alatt szoktunk érteni. A Nagy-Szeben vidékéről származó szászról esküdni mertem volna, hogy ősmagyar, ugyszintén gaideli szomszédjáról is. A nőkn már inkább venni észre nem magyar lé-tüket.

Beszélnem kellene még a többi parasztházakról. Egészen egy tucat lehet. Lehetetlen, hogy ha csak e levélből kettőt nem akarnék csinálni, hogy ezekről is részletesebben szóljak. Annyit áll, hogy valamennyi parasztház között, a mi a belső kényelmet, a külső csint, a pontosságot és tisztaságot illeti, a vorralbergi kétemeletes s fából készült parasztház az elsőség, s hogy a mi mindezen sajátosságok ellenkezőjét illeti, a gaideliz áll első sorban. Sohasem láttam valami pompásabbat a maga nemében mint ezt a vorralbergi, s sohasem valami kevedtegesebbet, mint ezt a kelet-gácsországi földműves lakot. A vorralbergi ez utóbbihoz képest valóságos palota s az ember alig hinné, hogy a természet, az igazság nincs-e itt szépitve. Valóságos termekbe járunk itt, melyekben persze a butorzat egészen egyszerű, de azért nem hiányzik a pamlag sem, e hallatlan luxus a parasztok között természetesen csak igen egyszerű alakra redukálva. — Főnt az első emeleten vorralbergi himző kézimunkák vannak kiállítva, melyek e kis nép dicsőretre méltó ügyessége és szorgalma mellett nyuszkodnak. Külv a ház előtt mindenütt nyitott tágas folyosók lepnek meg bennünket. E folyosók egyikén ebédelt épen akkor, midőn a házat megtekintém, az első látásra igen számosnak tetsző bennlakó család. A gaideliz parasztház, melyet különböben csak a kontraszt kedvéért hoztam a vorralbergivel kapcsolatba, bár valójában ép oly kevésbé szomszédok itt e faluban, mint a nagyvilágban alprimitív fogalomnak egyik igen alkalmas képviselője. A brodyi biztonság állította ki fakunyhát, mely néhány szinesre mazolt szent képnél, roppant agynál, s padnál, s egy istállónál, mely, mellesleg megjegyezve, nagyobb gondnak látszik örvendeni a gazda szobájánál, alig tartalmaz egyebet magában.

Ha valahol a többi parasztházak megtekintésénél éltem azzal a gyanupörrel, hogy a természet nagyon ki van simítva, ugy a magyar erdészeti kiállítás mögött levő tágas orosz parasztháznál leginkább. Gyönyörű, valóban ritka művészettel készített faragványok ékesítik e házat, vagy inkább e házakat, mert kettő van együttl, az egyik emeletes, a másik földszinti, s a kettőt egy kellemes csarnok köti össze. — Az emeletes ház ablakai fölött bámulandó mesterséggel kifaragott görög kitereszthalakot láthatni. Főnt pedig a ház tetején a kakas van kifaragva. Belül mindenütt látasság, kényelem, de sehol sem butor, a mi egy kissé kellemetlenül hatott. Különböben is ethnográfiai szempontból nem a házat szokás kiállítani, hanem azt, a mi benn van. Hanem úgy látszik, Grönöf uram a szt-pétervári fakereskedő és „Kömmertzenrath“ ezzel keveset törődött, hanem csak mindenesetre szép famintáit akarta megmutatni a világnak.

Legujabb táviratok.

Zágráb, aug. 5. A hivatalos lap egy július 30-ról kelt kir. kéziratot közöl, mely a horváth országyűlést aug. 25-re hívja egybe.

Bécs, aug. 5. A nemzetközi termény- és gabona-vásár ma nyitottat meg. 1500 résztvevő jelent meg. Elnökké Uhl (Bécsből), jegyzővé Straszer (Pestől) választották meg. A bécsi bérzeelőjáróság nevében Leinkauf jelentést tesz az aratás eredményéről Ausztria-Magyarországban; e szerint Magyarországon 3-4 millió mérővel kevesebb a termés az átlagosan mutatkozó eredményénél. Lajthán tul a búzában jó középtermés mutatkozik, azonban a rozs a Lajthán tul 10 millió és Magyarországon 6 millió mérővel kevesebb, összesen 16-17 millióval csökkenőbb az eredmény a középtermésnél. Arpa és zab jó középtermést eredményeztek mind a két részben. Ausztria-Magyarország kiviteli képességét 4 millió mérő búzára és 6-7 millió mérő árpa becslük: míg a rozs tekintetében nevezetes bevételre leendő szükség. — Miután Bajorország, Württemberg és Észak-Németország képviselői az ottani, — általában véve kevéssé kedvező aratásról tettek jelentést, egyhangúlag határozta meg, hogy Bécsben minden év augusztus havában nemzetközi terményvásár léteszen tartandó, és a bécsi gabonabörze elnöksége megbízott, hogy a jövő év ideiglenesen egy nemzetközi bizottságot állítson fel, melyben a continens minden országa képviselve legyen. Ezen bizottsághoz lesznek aztán tanácsosok végett utasítandók a szállítási ügyre és az üzleti gyakorlatra vonatkozólag beérkezett összes indítványok.

Berlin, aug. 5. A wilhelmshafeni hajógyár főigazgatója, Przewisinski, a spanyol vízekén czirkáló német hajóraj átvételé végett — az onnan visszaparancsolt Werner kapitány helyébe — a mondott vízekre utazott el.

Serajevo, aug. 5. Pljevelben a törökök meggyújtották a keresztények bazárját, minek folytán 56 bolt lett a lángok martalékává, 50 bolt pedig kifosztott. Minthogy a kormány közönyt nézője ezen üzemeknek, a keresztények fegyvert ragadtak.

A cholera járványról.

A „Kol. Közöny“ 178-ik számában Dr. Maly István „óvszer a cholera ellen“ czim alatt, a cholera terjedéséről vélekedését nyilvánosság elé bocsájván, legyen szabad egy e részben régóta észlelő laikusnak is ezen czikkkel kapcsolatosan tapasztalatait közzé tenni.

Meg vagyok győződve, hogy az okleveles orvos urak nagy része illetékességi kifogást tesz ellenem, vagy már csak orvosi oklevél hiányában és kihallgatás nélkül elmarasztal, azonban igazságos ügyemmel még ennek is bátor vagyok magam kitenni azon reményben, hogy valaki lesz, a ki észleleim nyomán szakértelmével tovább fejti e kérdést.

Dr. Maly urnak azon észlelete, hogy a cholera járvány a folyó, valamint kútvizet által is terjeszkedik, nem új. Már régóta használják, jelenleg pedig Londonban és több világvárosban a vízszűrőket, melyekkel a vizet aképp tisztítják meg a „járványos“ anyagoktól, hogy kovácsszennel szivárogtatják át azt. Hogy az eképp kezelt víz, egészségügyi szempontból mit eredményez, arra feleljen az

TÁRCA.

Válasz Bálint Gyula urnak.

Tehát rosszul állnak a dolgok, — ott Csikban, — A mint Veres Gergely leirta szép sorban; . . . S jön rá „vigasz“; levén az csak tanács; De a mi nem kenyér, s még kevésbé kalács! . . .

Szép a tanácsok, nem tagadom én azt. A ki nem éhez, lelhet bennök „vigasz“-t; De: Csik népességének felkopik az álla, Ha pártjára „vigasz“, s nem segítség álla.

Hisz, „a vigasz“-t író maga is jól tudja, Hogy a csiki székely nem volt mulasztója.

A neveltetésnek, régebb időkben sem: Annál bizonyosabb, — hogy épen most az — nem!

Igaz: ha régentén „ha Isten segítette“ Pap; s ha nem . . . akkor: csak barát lett belőle . . .

S most: hogy nyitva van még sok más jeles pálya, Azt a csiki székely igen jól állítja!

De régen is csak az neveltette fiát, Kinek szántóföldje adott rozsot, búzát; S most, ha nem szántáná kis földjét hiába Mindenki, több járna Somlyón iskolába . . .

Ámde az ember, még ha iskolás fia: Akkor sem lehet épen annyira hű, Hogy beérje pusztán szellem eledellel, És ne kényszerüljön étkezni kenyérral;

Már pedig: ezt ismét hazuról kell adni: De honnan, ha nincs?, ha az is kezd apadni,

orvosi tapasztalat. Azonban, hogy vannak bizonyos vizek, melyek cholera járvány idején idegen szerves anyagokkal telítvők, hogy azok elpusztíthatók, és pedig úgy, hogy annak megtörténtéről bárki is meggyőződhetik, arra példával felelek.

Lakásom közelében egy, mintegy 4 — 5 köbláb medenczeü, kitűnő hűvös, és bő forrás buzóföly, melyet tavaly tavasztól fogva szorgalmasan látogattam és tisztára mosott pohárba merítvén, meggyőződtem, hogy semmi szabad szemmel látható idegen anyag abban nincs. A nyár közeledtével midőn a nyugotti szomszédos országokban cholera kezdet pusztítani észrevettem, hogy az én forrásvizem szabad szemmel alig észlelhető, fogas hajszához hasonló szálak libegtek. Azon vélekedésben voltam, hogy tán a medence nincs kellőleg kitisztítva, tehát azt lehetőleg kitakarítottam, már most ismét vizsga alá vettem vizemet és úgy találtam, hogy a már említett libegő anyagok akkor is ép oly mennyiségben voltak benne. Egész késő őszig, (november végéig) minden nap vizsgáltam vizemet, midőn mind inkább apadó félben találtam a libegő szálakat. Tapasztaltam továbbá, hogy ezen viz, míg idegen anyagokkal telítve volt ivás után mindig némi felfúvódást idézett elő a gyomorban.

Összehasonlítás végett ugyanakkor a városon több zárt kut vizét is vizsga alá vettem, és az ó-vári jó ivóvizek nagyrészen, kisebb nagyobb mértékben ugyan azt vettem észre, mint a fennebb említett nyílt kutak vizén, míg ellenben ez utóbbival majdnem szomszédos, bő tartalmú forrás (csorgó) vizén egyáltalán semmi változást nem tapasztaltam. A tél beálltával sőt már késő őszön minden kutak és források vizét megvizsgálván, kivétel nélkül mindeniket ép oly kristály tisztának találtam, mint mult tavaszon. Ekkor már a cholera is elenyészett.

(Vége következik.)

Külföldi hírek.

Páris, aug. 4. A párisi gróf és Joinville herceg elutaztak Bécsbe, Chambord gróf látogatása végett. A látogatás pusztá udvariassági tény lenne; politikai kérdések csak a legnagyobb tartózkodással fognának megérinteni, és hallgatag meg egyezés folytán azok megoldása a nemzetgyűlésnek tartatnék fön. Az Angliával és Belgiummal kötött kereskedelmi szerződések megerősítettek és ma lépnek hatályba.

Az angol földközi tengeri hajóraj 2-án éjjel Gibráltárban vetett horgonyt.

Madridban, 3-án a kibekíthetetlen egy anticarisztikus meeting ürügye alatt a kormány ellen manifestációt akartak rendezni. Midőn azok a Prado felé megindultak, néhány személy tiltakozott a vörös zászló ellen; minek következtében botokkal veredések támadt, a zászlók szétlőttek, s a menet szétoszlott.

A „Patrie“ azt állítja, hogy Németország egy tengerészeti congressus alakítását indítványozá annak meghatározása végett, hogy mi módon kelljen tekinteni a spanyol fölkelő hajókat. E lap hozzáteszi, hogy Anglia forma szerint vonakodott ezen indítványhoz hozzájárulni.

Almeriából jul. 30-ról jelentik, hogy a fölkelő fregatok eltávozásuk előtt még egy második sikertelen kísérletet is tettek a legénység kiszállítására. A városban számos épületek szenvedtek a bombázás miatt. Semmi bizonyost sem tudtak a

A miből veritek s szorgalmas munkával Keresik? . . . dolgozván ekével, kapával!

Ha már több éven át nincsen jó aratás, Ha egymást váltja fel csapás és csak csapás; Ha csak szaporodik a porció, adó, A jövedelem meg folyton csak apadó:

Ugy felakad a fiuk iskoláztatása, Mint csermely — a melynek kiapadt forrása. Ha a teher nő és az adóbehajtás Nem szűnik; hát fogy az üdvös tanítás.

Sok szép tudományos és iparos pálya Van nyitva — az igaz; — s művelőjét várja; Ki is telnek sok a csiki székegyéből, Csak ne volnának leszegezve föl!

Ámde: ha éhségtől kimerült az ép test, A szellem sem repül magasra egyenest! Ha tolla kihullott: ki látott galambot, Mely csattogva repült fent és le nem bukott?

A kormány figyelmét fordítsa a népre! Otthon nyisson tért a kenyérkeresésre. Építsen vasutat — legalább közelben, Hogy e jó munkás nép élhessen könnyebben;

Hogy fa, zsinóly, s más természet ajándékát Jobban eladhassa, s kapjon pár forintkát. Érezgadzag hegyeit assássa bányákká, Dus völgyeit tegye gyár coloniákká.

Hogy a nép ezekben, mint szorgalmas, munkás; Miután, sorsánál fogva nem lehet más, Kenyér keresethet juthasson otthonban, S ne pusztuljon el a hitvány Moldovában.

fölkelő fregatok rendeltetési helyét illetőleg; azonban azt hitték, hogy azok Malaga felé fognak menni.

Hivatalosan megcáfolták azon közlést, mint-ha a „Villa de Madrid“ fregatte a fölkelőkhez csatlakozott volna.

Madrid, aug. 4. A cadixi tüzérek elpártoltak a fölkelőktől, elfoglalták a forradalmi yuntát, és kiszolgáltatták azt a Cadixba bevonult csapatoknak. — Granada alá vetette magát. Andalusiában szintén helyre van állítva a rend.

Sevillából jelentik f. hó 3-ról: Az angol, orosz és német consulok szerencsét kívántak Pavia tábornoknak a csapatok magatartása s azon oltalom miatt, melyben az idegeneket részesíték. A kormány javára tüntetés történt.

Szent-Pétervárott, a „Regier. Anzeiger“ egy rendeletet közöl, mely szerint a chivai expedícióban résztvevő egyének egy számukra kijelölt ezüst érmet ezen felirattal: A „chivai expedícióért 1873-ban,“ fognak mellükön viselni egy, a Wladimir- és Szent-György-rend szalag-szineiből összeállított szalagon. Továbbá a hivatalos lap több rendjel adományozásokat közöl: többek között Kauffmann tábornok a másod osztályú Szent-György-rendet, Werewkin és Golowatschew tábornokok a 3-mad osztályú Szt.-György-rendet kapták. Alexis Alexandrovics és Constantinovics Miklós nhgk ezredesekké léptettek elő, s Jenő leuchtenbergi hg. a császár szárnyhadsegévé nevezetett ki.

New-Yorkból, 3-ról távirják, Portland várossa, az Oregon területen, nagy tűzvész által sújtott. 366 ház lett a lángok martaléka, 150 család földel nélkül maradt; a kár körülbelül másfél millió dollárra megy föl.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, aug. 7.

Hátralékban levő t. előfizetőinket kérjük, méltóztassanak az illető összegeket hozzánk mihamarább beküldeni.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

A császár és királyné ő felsége a háromszéki árva-ház br Szentkereszty Stefanie elnöksége alatt alakult bizottsmányának az általa rendezett sorshuzás alkalmából 100 frnyi összeget méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

August. 7-én a legmagasb udvarnál Schönbrunnban vacsora s vacsora után tüzjáték leend. A legmagasb s magas uraságok fél 9 óra körül császárné királyné ő felsége salonjában gyűlnek össze. Császár király ő felsége legmagasb parancsából f. hó 6-án d. u. 6 órakor a Schmelcozen a persá sah ő felsége előtt diszkvionulást volta. Ez alkalommal a bécsi helyőrség s a legközebbi környék csapatai fogtak kivonulni, b. Maroicsics tábornok ur parancsnoksága alatt. A csapatok felállítására 5 harcrendben történik. A csapatokkal együtt ki nem vonuló tábornok, törzs- és főtiszt urak d. u. negyed 6 órakor a Schmelcozen a viz-reservoir közelében gyűlnek össze, ott várják be ő felségeik megérkezését, s azok kíséretéhez csatlakoznak. A sah ő felsége az eddigi rendezkedések szerint, Bécsot f. hó 8-án vagy 9-én hagyandja el.

Gödöllőn egyre folynak a készülétek az őszi vadászatokra, melyekben az angol trón-

Hogy legyen lekölte saját hazájához, Ne bujdossék, mi rá, s az államra kárt hoz: Vérrel szerzett hona, mit azzal is véde Legyen e hü népnek biztos menedéke! . . .

S hogy a sok szép pályát majd elfoglalhassa, Eszével, kezével jobb sorsát alkossa: Ipar, réal, s human iskolákat neki, Hadd legyen gyermekit: hol képeztesse ki.

S lányiskolákat is, hogy ne keljen menni Brassóba, — mint mondják — „becsület tanulni“; Hogy művelje esztét, nemesítse szívét S használja otthon, mint munkára nőt kezét.

A lány, kit eddig is „Barassóba menni Szükség kényszerített . . . Nem volt miből venni Pár csinosabb ruhát, s annyi ügyességet, Hogy asszonyá levén — tegyen „feleséget.“

Igy lehetnek a most osztott jó tanácsok, Idővel e népre: áldásos kalácsok; De ha a kormány őt nyomorogni hagyja „Ur légy Pista“! bárki hasztalan biztatja . . .

Bárány, borju, liba, malacz mellett nő fel; „Fiskális, miniszter“ nem lehet idővel! . . . Mert a jelen szükség követelte kenyér Egy darabkájával — szolgálata fel ér! . . .

De, ha a jelenben rémképen ijeszít Szegénységtől akad egy jótékony mentő: Ugy a „borvizet“ és bárányokat — Pista Hihetőleg őszszel védképp oda hagyja.

A katonaságba: Ferkó, Gyurka, Pista: Ha felnő amugy is belő lesz állítva,

kös is részt fog venni, kinek előveteli híret újlag megerősítik.

Iparosaink küldöttei közül többen tegnap a reggeli vonattal elindultak már Bécsbe.

„Ujvilág“ lesz czime azon új naptár-tárnak, melyet L. Bodor László és Hory Béla szerkesztése mellett 1874-re Keresztely Pál ad ki. Az előfizetési ivatek a napokban küldettek szét, a szerkesztők sokat ígértek, de tudjuk, hogy be is váltják. Előfizetési ára-csak 80 kr.

Tüzoltóink a napokban táviratot kaptak a soproni tüzoltó parancsnokságtól, melyben értesítettek, hogy soproni orsz. tüzoltó gyűlés miniszteri tilalom folytán az országszerte uralgó cholera járvány miatt ez uttal elmarad. Kapcsolatban ezzel megemlítjük, hogy a temesvári tüzoltók zászlószentelésén aligha lesznek képviselve tüzoltóink, mert eddig, még senkisé megajánkozott saját költségén utazni.

Az unitáriusok egyházi főtanácsának f. aug. hó 31-ik napjára határozott összejövele a cholera járvány miatt elhalasztott.

Dühöd eb. Tegnap d. u. 5 és 6 óra között Monostorról egy dühöd eb nyargalt be a külmonostor utcába, ujjában több kutyát és disznót megharapott, kevés időre a megérkezett zöld kocsiha ezek nyomban elhelyeztettek, míg a dühöd eb a sétatérre lett be. Valószínűleg elnyargalt oda a honnét jött, mert többet nem lehetett látni sehoh.

A kolera ugyancsak úzi uralmát nálunk. Az esetek száma napról napra ismét a leg-aggasztóbb arányban növekedik. Tegnap egy temetést láttunk három koporsóval, mint mondatik, három áldozat egy családból való volt. Szomorú jelenség, mely napirenden van az ország más vidékein is.

Malomnak elég a kútviz. Sarkadi Ferencz, tisztafüredi néptanító, ki a malomban örölt buza ellenőrzésére is talált föl gépet, most azt találta föl, hogy lehet malmot állítani kutak mellett is. A kiket a dolog érdekel, forduljanak hozzá Tiszafüredre.

Különös menykötítés. Therézvárott a löportoronynál sétáló örré lecsapott a menykötő, a jobb válon szíjjon függő fegyvercsövén lefutott s nadrágját és czipőit felhasogatta; a katona nem veszté el eszméletét, hanem több lépésnyire állóhelyétől eldobva hullott a földre; égetést érzett lábain s oly gyenge lett, hogy nem tudott fölkelni, segélykiáltására tisztke közeledtek s kórházba vitték, honnan 14 napra egészségesen fog kikerülni.

A legnagyobb öslénytanul emelőst ez évben találták Franciaországban Gardme-gyében. Tartozik ez az „elephas meridionalis“ fajhoz, mely időrendben a mammuthokat megelőzte, s a harmadik geologiai korszak végén élt. Lehete nevezni sörényes, vagy nagyszőrű elefántnak. Egy hasonló példány van a szt.-pétervári muzeumban, melyet Sziberiában találtak, s a brüsseli muzeumban kettő. De a Franciaországban talált példány nagyságra nézve mindezeket jóval meghaladja.

Andersen a híres dan meseköltő nagyon beteges s midőn közelebb Kopenhágából déli utjára indult a schlesvigi pálya udvarban ájulva szédült el.

Kasszelben bizottság alakult, mely a nagy zeneköltő Spohnak emléket akar állítani.

S ha az iskolában lelkesülni tanul Honáért, belőlök jó vitéz kanyarul . . .

Lehet, hogy majd tiszt lesz, s „tábornok“-ká nő ki,

S ha megöregszik is nyugdíj jár ki neki, De addig még sok van! . . . s főképen most: szegény Kenyérért sir, — s ha kap — jól esik a lepeny! . . .

No de a mig mi, így „lőhátról“ beszélünk S népünk jövőjéről eszméket cserélünk: Addig tán megjön a várva várt aratás, Ha silány is, — néhány hónapra van áldás! . . .

Különbön: üdvözlét Bálinth Gyula urnak! . . . Szép tanácsaival indítja jó utnak Ama népet, melynek ő is egyik vére, S melynek jó, balsorsa szívéhez van növe! . . .

Tisztelet, mert: mi még most tárczáját lakja, Megtakarított, nem tudom: hány forintja? A mint értesültem pár székely fiunak Neveltetésére szolgálанд alapnak! . . .

Hogy én, e „válasz“-szal Pegazusra üljek: Arra nem ösztönzött gyerekes viselkedés; Sem „kis leckéjének“ üres gáncoslása; Hanem csiki népünk sajnos nyomorgása:

Orvoslására bár én sem siethetek Nyomorának, — annyit legfeljebb tehetek, Hogy, azt tanácsojom: ha szűnik insége! . . . Bálin ur leckéjét hűséggel kövesse:

Tamás Márcel.

Kimutatása a magyar keleti vasut üzleti bevételeinek.

Utasok	Podgyász-, gyors- és teher áruk		személyekért		podgyász- és gyorsáramlányokért		teherárknak		összesen	
	szám	vámjárás	forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.
1872.										
(üzleti vonal 48 mértőld)										
Julius hóban	45331	537598	46496	27	2892	50	79143	77	128532	54
Január 1-től június 30-ig	205380	2075924	191962	92	14410	94	302770	71	508844	57
Összesen	250911	2613822	138459	19	17003	44	381914	48	637377	11
1873.										
(üzleti vonal 71 mértőld)										
Julius hóban	48398	402690	66309	35	4415	61	75957	43	146382	39
Január 1-től június 30-ig	227268	2182201	235234	36	14100	45	351386	18	600720	99
Összesen	275666	2584891	301543	71	18216	06	427343	61	747103	39

Budapest, 1873. aug. 4-én.
A főigazgatóság.

663—1873 tan. eln. sz.—Kimutatása a Kolozsvár sz. kir. városban uralgó cholera járvány állásának 1873-ik évi jun. 18-tól kezdve 1873 évi augusztus 6. este 12 óráig.

Helység neve	Kolozsvár sz. kir. város	Lakosság	Helység száma	A betegség kitűnés napja	Beteg maradt	Szaporodott	Összesen	Ezekből		Jegyzés.
								meggyógyult	meghalt	
Julius 1. 1873.	1	26,382	19/6	140	5	20	160	8	152	802 266 384
Felek község	1		6/7			1	6	—	5	44 28 11

Medgyesi Tivadar, h. polgármester.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponta háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szebent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti összes várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponta kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számithassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Arszabály 30 font szabadpodgyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézsig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárja-

val mértőldenként számíttatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mértőld egészbe számíttatik. Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további pártfogásait is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.
gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Nyiltér.

130-60J

Titkos betegségeket és tehetetlenséget (elgyengült férfierőt)

ugyszinte
hugycsőszűkítéseket, magömléseket
gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

Dr. Handler Mór
orvos- és sebész tudor, szülész és szemész.

Rendel naponként: délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutcza 13. szám I-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

(892)

4-4

Cholera elleni véd-íngek

fő feladata az embernek magát meghülés ellen megóvni.

Hülés az alapja minden betegségnek.

A Cholera elleni véd-íng

a legbiztosabban megvéd, nem csak egyedül a Cholera, köszvény, csusz, megrögzött mell és tüdő, hurutos szenvedelmek és áitesti bajok ellen.

A Cholera elleni véd-íng

lágú, kellemesebb viselni mint a flanelt, és jó hatása minden orvosi egyetem által el kell hogy ösmertessék

FŐRAKTÁR

Bogdán István urnál Kolozsvártt.

Ára egy férfi vagy női íngnek a főraktárban 2 frt.

postán küldve 2 frt 20 kr.

Megrendelések pontosan eszközöltetnek, postai utánvétel vagy utalvány mellett. Kereskedőknek illő Rabatt adatik.

III. osztályban csak 19 ft 59. a II. oszt. csak 29 ft 41 kron.

A bécsi világtárlat látása mesés meglepetést nyujt. A jelenkor ez egyetlen nagyszerűségének

882

8-20

Erdélyben a legnagyobb úti kellék gyári raktár Csapó Sándornál Kolozsvártt.

- 500 darab úti faláda osztályzattal és a nélkül 4 frt. 80—20 irtig.
- 1000 " úti bőrdönd 2 frt 80 krtól 40 frtig.
- 500 " kézi táska 80 krtól, 5 frtig.
- 300 " úti táska 1 frt 50 krtól, 10 frtig.
- 60 " felszerelt uti készlet 5 frtől, 40 frtig.
- 500 " szivar- és pénztárca, zsebbevaló és oldalt függő 30 krtól, 5 frtig.
- 300 " zsebbeli gyufatartó 10 krtól, 2 frtig.
- 5000 " zsebkés 20 krtól, 8 frtig.
- 3000 " sétatálcza 30 krtól, 10 frtig.
- 500 " eső- és napernyő 1 frt 10 krtól, 15 frtig.

- 50 darab gummi-köpeny 10 frtől, 24 frtig.
- 500 " szürke szemüveg és czvikker 1 frtől, 2 frt 50 krig.
- 5000 " fog- és körömkefe 10 krtól 3 frtig.
- 2000 " ruha- és hajkefe 50 krtól, 3 frtig.
- 5000 " mindenféle fésű 10 krtól, 1 frtig.
- 2000 " fürdő és közöns. viselő kalap 60 krtól, 4 frtig.
- 200 " oldaltáska, nők és férfiak számára 2 frtől, 10 frtig.
- 100 " biztonsági uti pálcza 1 frt 50 krtól, 5 frtig.
- 100 " Revolver 8 frtől, 30 frtig.

Legdusabb választék mindenféle közönséges és legfinomabb illatszerekből, szappanyokból, hajkenőcsökből, fogporokból és pépekből.

5000 pár férfi, női és gyermek cipők.

minden szombaton és szerdán indulhatni a reggeli vonatnál és 30 napra érvényes, jegyet váltathatni a

Látogatására Kolozsvárról Bécsbe és vissza.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér br. Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIRÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

könyvnyomdai munkákat.

Alólírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonnan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelvre, körözüvények, rovatos ivenk, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhierek, baromútlevelek, vásárczédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

Felvállal könyvnyomdai munkát is.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztetnek be. és azok a **hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak**, a **legsükségesebb mintázatokból kész raktárt tart**, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíttatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.